

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансового менеджменту та фондового ринку

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності «072 Фінанси, банківська справа та страхування»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Фінансвий та страховий менеджмент»
на тему: **«Фінансова діяльність благодійних фондів»**

Виконавець:

Студентка фінансово-економічного
факультету

Кузнецова Ілона Володимирівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____
/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Лапіна Ірина Сергіївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____
/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Надання благодійної допомоги в Україні має давні традиції. Історики знаходять коріння жалісливого ставлення до ближнього ще в звичаях давніх слов'ян. Благодійність, що розуміється древніми слов'янами, як безоплатна допомога, становила важливу частину їхнього життя. Поворотним пунктом у розвитку благодійності, на думку багатьох істориків, стало прийняття християнства, яке закликала до любові й милосердя.

Благодійність пройшла довгий шлях свого становлення і розвитку. Вивчення основ благодійності в даний час грає важливу роль, тому що сьогодні відбувається відродження не тільки державної благодійної допомоги, а й приватних організацій, а також благодійності окремих юридичних осіб. Все це сприяє наданню більш ефективної допомоги нужденним людям.

Тема благодійності, що піднімається з глибини століть і сприймається як прагнення допомогти нужденним, як цілеспрямоване вираження людинолюбства, неоднозначно тлумачиться в різних філософських традиціях, які піддавалися історичній та культурній еволюції. Феномен благодійності привертає увагу істориків, соціологів, психологів, філософів, культурологів, економістів, юристів та інших фахівців. Більшість дослідників благодійність розглядають як невід'ємну частину суспільства. Науковий інтерес до цієї теми постійно зростає, виникає потреба в науковому описі і осмисленні цього складного явища – його історичних коренів, сучасних форм, перспектив розвитку, так як благодійність зачіпає глибинні основи існування людських спільнот.

Питання діяльності різних видів некомерційних організацій висвітлювались у працях таких учених, як С. Л. Лондар, С. О. Левицька, Я. В. Олійник, О. І. Іваненко, В. П. Хомутенко та ін., але комплексне дослідження особливостей діяльності некомерційних організацій не здійснювались.

Дослідження теоретичних основ і практичних аспектів аналізу застосування економічних ресурсів некомерційних підприємств, які функціонують в умовах ринку, виявлення проблемних моментів і шляхи їх вдосконалення – все це вважається підкреслює актуальність вибраної теми дослідження.

Метою дослідження є виявлення особливостей, недоліків та перспектив розвитку фінансової діяльності МБФ.

Завдання дослідження:

- дослідити сутність та форми благодійних організацій (неприбуткових організацій);
- виявити основні напрямки їх фінансової діяльності;
- розглянути законодавчі основи фінансової діяльності благодійних фондів;
- проаналізувати діяльність БФ (на прикладі МБФ «Реформація»);

- визначити недоліки та перспективи розвитку БФ;
- обґрунтувати шляхи вдосконалення фінансової діяльності для МБФ «Реформація».

Об'єктом дослідження виступають благодійні організації та їх результати фінансово-господарської діяльності.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні засади формування фінансової діяльності МБФ.

При дослідженні фінансової діяльності МБФ застосовувалися наступні *методи дослідження*: методи порівняння, аналізу і синтезу; індукція, дедукція та узагальнення.

Інформаційною базою дослідження слугували законодавчі та нормативні акти, що діють в Україні та інших країнах, наукові публікації та монографічні видання українських і зарубіжних учених, матеріали наукових конференцій і досліджень з досліджуваної теми, фінансові дані досліджуваного МБФ.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи становить 93 сторінки, включаючи 8 таблиць, 19 рисунків, 1 додаток і список використаної літератури із 67 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретичні основи фінансової діяльності благодійних фондів»* систематизуються поняття та терміни щодо сутності неприбуткових організацій. Розглядаються основні напрямки фінансової діяльності благодійних організацій. Вивчаються законодавчі основи фінансової діяльності благодійних фондів.

У другому розділі *«Аналіз діяльності благодійних фондів (на прикладі МБФ «Реформація»)»* дана загальна оцінка використання фандайзингу в іноземних благодійних фондах. Проводиться аналіз формування та використання фінансових ресурсів благодійного фонду. Розглядається особливості фінансування благодійного фонду.

У третьому розділі *«Перспективи розвитку та шляхи вдосконалення фінансової діяльності благодійного фонду»* спираючись на проведений аналіз діяльності благодійного фонду розглянуті недоліки та перспективи розвитку благодійного фонду. Шляхом використання економіко-математичного моделювання проводиться прогнозування фінансування діяльності благодійного фонду на прикладі МБФ «Реформація».

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволяє зробити наступні висновки.

Феномен благодійності по-різному намагаються осмислити, наповнити змістом представники різних наук (педагогіки, психології, соціології, філософії та ін.) і окремі дослідники. Одні науковці підкреслюють, що благодійність – надання матеріальної допомоги нужденним як окремими особами, так і організаціями. Інші пишуть, що благодійність – це дії і вчинки безоплатного характеру, спрямовані на суспільну користь або на надання матеріальної допомоги неможливим. Крім цього, благодійністю є добровільна діяльність громадян і юридичних осіб за безкорисливої (безоплатної або на пільгових умовах) передачі громадянам або юридичним особам майна, у тому числі грошових коштів, безкорисливого виконання робіт, надання послуг, надання іншої допомоги.

Проаналізувавши науково-методичну літературу, ми вважаємо, що благодійність – це безоплатна діяльність товариства, спрямована на захист того чи іншого кола об'єктів або тих чи інших сфер буття людини, здійснювана їм в ім'я підтримки своєї рівноваги і вдосконалення, суб'єктивно вмотивоване почуттями страху смерті, милосердя, справедливості, соціальної відповідальності та бажаннями «прощення гріхів», гармонії, соціальної стабільності, особистої значущості, популярності.

Організаційно-правові форми некомерційних організацій різноманітні, і включають громадські та релігійні установи, фонди, державні корпорації, некомерційні партнерства, автономні некомерційні організації, об'єднання юридичних осіб (асоціації та спілки) тощо.

Фінанси некомерційних організацій будуються на таких принципах, як: зовнішнє фінансування, цільовий характер витрачання грошових фондів на основі затвердженого кошторису, витратність, відкритість фінансів, громадський контроль, відсутність комерційної таємниці в діяльності некомерційних організацій, підзвітність джерела фінансування і т.п.

Вперше передбачив можливість створення організацій, діяльність яких спрямована на задоволення та захист законних соціальних, економічних, творчих, вікових, національно-культурних, спортивних та інших загальних інтересів громадян закон України «Про об'єднання громадян». Також було прийнято велику кількість законодавчих актів, які стимулюють благодійну діяльність в Україні: Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств», Указ Президента «Про справляння податку на добавлену вартість з імпортованих товарів», Постанова Кабінету Міністрів України «Про впорядкування, приймання та розподіл гуманітарної допомоги», Розпорядження Кабінету Міністрів, що передбачає звільнення від ввізного мита. Крім цього, чинне законодавство про благодійництво та благодійні організації складається з Конституції України та Закону України «Про благодійництво та благодійні організації». Крім спеціального законодавства на території нашої держави діють й інші закони, що регулюють здійснення благодійної діяльності.

Фінансова стійкість – ключовий елемент ефективної діяльності некомерційних організацій. Шлях до фінансової стійкості лежить через трудомісткий і складний процес збору коштів – фандрайзинг. Термін

«фандрайзинг» походить від англійського «fundraising» – процес залучення грошових коштів та інших ресурсів (людських, матеріальних, інформаційних і т. д.), які організація не може забезпечити самостійно і які є необхідними для реалізації певного проекту або своєї діяльності в цілому. Розвиток фандрайзингу в Україні нерозривно пов'язаний з розвитком благодійної діяльності, зростає обсяг фінансових ресурсів, що витрачаються на підтримку некомерційних проектів з боку зарубіжних і вітчизняних донорів.

У роботі був досліджений МБФ «Реформація». Фондом проводиться робота з різними верствами суспільства: залишеними дітьми (немовлятами); дітьми з неблагополучних сімей, підлітками; алко-, наркозалежними людьми та їхніми родичами; людьми похилого віку; бездомними; людьми, які знаходяться в місцях позбавлення волі; ВІЛ-інфікованими, СНІД хворими тощо.

Надходження фонду збільшувалися до 2015 року, потім було різке зниження кількості надходжень. У 2017 році надходження ще зменшилися, хоча сума надходжень все одно була більше, ніж у 2014 році. Щодо видатків фонду, то вони також мали позитивну динаміку до 2015 року, а у 2016 – 2017 роках було поступове зниження видатків фонду. У 2017 році найбільше фінансування фонду було направлено на благодійні заходи у галузі центру реабілітації «Відновлення» та благодійні заходи в галузі капеланського і волонтерського руху в зоні АТО.

БФ і громадські організації відчують труднощі з фінансуванням, якого не вистачає ні для розвитку, ні для нормального існування. При такому фінансуванні фонди продовжують існувати і успішно виконувати свої основні завдання, покриваючи брак бюджетних коштів за рахунок додаткових джерел фінансування. До таких джерел фінансування відносяться: надання платних послуг у сфері освіти; госпдоговірні, наукові та дослідні, проектні та конструкторські роботи; комерційна діяльність; спонсорська та благодійна допомога сторонніх організацій. Більше третини активних, діяльних БФ в Україні ще сильно залежать від міжнародних донорських програм, і це робить їхню діяльність вразливою та нестійкою. Незважаючи на вагомий внесок цих фондів у розробку та впровадження різноманітних соціально значущих ініціатив, держава не готова фінансово підтримати їхню діяльність, а існуюче законодавство не дозволяє цим установам розвинути власну комерційну діяльність для залучення необхідних ресурсів.

Наведені у роботі перспективи розвитку БФ дозволять концептуалізувати добродійність не тільки з позиції раціональних принципів управління (які представлені у таких вимогах до благодійності, як адресність допомоги, прозорість фінансування, програмно-цільовий підхід тощо), але і з позиції її соціальної ефективності – сумісності даних принципів та історичної традиції соціального розвитку українського суспільства.

АНОТАЦІЯ

Кузнецова І.В. «Фінансова діяльність благодійних фондів»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «072 Фінанси, банківська справа та страхування» за магістерською програмою професійного за спрямування «Фінансовий та страховий менеджмент». – Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2018.

У роботі розглядаються теоретичні та практичні питання управління фінансовими результатами діяльності благодійних фондів. Розглянуто механізм управління фінансовими результатами благодійного фонду.

Проаналізовано динаміку фінансових результатів МБФ «Реформація».

Запропоновано нові напрямки розвитку благодійного фонду. Розглянуто шляхи вдосконалення фінансової діяльності для МБФ «Реформація».

Ключові слова: благодійні фонди, неприбуткові організації, показники фінансової діяльності, динаміка фінансових ресурсів, фандрайзинг.

ANNOTATION

Kuznetsova I. "FINANCIAL ACTIVITIES OF CHARITABLE FUNDS"

Qualifying work on obtaining a master's degree in the specialty «072 Finance, banking and insurance» under the master's program «Finance and insurance management». – Odessa National Economics University. – Odessa, 2018 .

The work deals with the theoretical aspects practical issues of financial results management of charitable funds. The mechanism of financial results management of the charity fund was considered.

The dynamics of financial results of the ICF "Reformation" was analyzed.

New directions of development of the charitable foundation were offered. The ways of improvement of financial activity for ICF "Reformation" were considered.

Keywords: charitable foundations, non-profit organizations, indicators of financial activity, dynamics of financial resources, fundraising.